

FRANSKA REVOLUTIONEN – RADIKALISERING 1789–1795

Den Konstituerande Nationalförsamlingen 1789–1791:

- **Monarki**
- Deklaration om de mänskliga rättigheterna
- Ståndsprivilegierna avskaffades
- Alla adelstitlar avskaffas
- Kyrkan förstatligas
- Armén upplöstes och ersattes av ett Nationalgarde
- En ny författning skrivs

Den Lagstiftande Nationalförsamlingen 1791–1792

- **Konstitutionell monarki**
- Nya ledamöter – ingen av ledamöterna i den konstituerande nationalförsamlingen fick väljas till den nya nationalförsamlingen. Detta innebar att samtliga ledamöter var oerfarna...
- Stor splittring i nationalförsamlingen. *Jakobiner* (en mer radikal grupp som ville sprida den franska revolutionen utanför landets gränser) stod mot de s.k. *Girondisterna*
- Giljotinen införs som officiellt avrättningsredskap (mer humant än yxa respektive hängning)
- 1792 (april) Fransk krigsförklaring mot Österrike. Preussen och senare Sardinien-Piedmont ställer sig på Österrikes sida mot Frankrike
- 1792 (augusti) Kungen anklagas för att ha konspirerat med Frankrikes fiender för att få till stånd en koalition. Detta leder till att det kungliga palatset (Tuilerierna) stormas i Paris och kungen fängslas. Ett flertal personer dödas i detta upplopp ("*September-morden*")

Nationalkonventet 1792–1795

- **Republik**
- Titeln medborgare/medborgarinna infördes – Kungen kallades nu rätt och slätt för medborgare Capet
- Allmän rösträtt infördes för män
- Jakobinerna drev igenom kungens dödsdom
- Revolutionsdomstolar sätts upp
- Den verkställande makten förlades till **Välfärdsutskottet**, som dominerades av jakobinerna
- Inom Välfärdsutskottet så är det en advokat vid namn **Robespierre** som tar makten
- I samband med Robespierres övertagande av makten inom det s.k. Välfärdsutskottet så går den franska revolutionen nu in i sin mest radikala fas – det s.k. **skräckväldet (1793–1795)**. Den öppna konflikten mellan Girondister och Jakobiner leder till inbördeskrig och terror blir ett allt vanligare vapen i kampen om makten
- I Europa bildade flera stater en koalition mot Frankrike och den leddes av Storbritannien
- Frankrike inför värnplikt
- En artilleriofficer som nu börjar göra sig bemärkt via segrar mot Frankrikes motståndare är korsikanen Napoleone Buonaparte...

TILLBAKAGÅNG 1795–1799 – SLUT PÅ RADIKALISERINGEN

Direktoriet 1795–1799

- **Republik**
- Fem direktorer (maktindelning – kan ej stifta lagar eller påverka skatterna)
- Ett parlamentariskt system med ett underhus (de femhundra) och ett överhus (de äldstes råd)
- Ledamöterna i "*de femhundra*" skulle vara minst 30 år och de i "*de äldstes råd*" 40 år.
- Indirekta val med begränsad rösträtt
- Lagen garanterade religionsfrihet, pressfrihet och näringsfrihet men förbjöd väpnade sammankomster och dessutom politiska organisationer från att hålla offentliga möten.
- Protester i Paris krossas av General Napoleone Buonaparte som till sitt förfogande hade några tusen reguljära trupper och ett betydande artilleri

RESULTAT – FRANSKA REVOLUTIONEN (1799)

- Tre ideal: Frihet/Jämlikhet/Broderskap! Dessa uppfylldes – till viss del...
- Ståndsprivilegierna var avskaffades
- Alla adelstitlar var avskaffades
- Kyrkan förstatlighades (religionen kom att avskaffas helt och hållet under en kortare period)
- Armén upplöstes och ersattes av ett Nationalgarde (allmän värnplikt kom att införas)
- En ny författning (flera nya författningar) skrevs (och antogs)
- Enväldet avskaffades – Frankrike blev republik
- Allmän rösträtt infördes för män – reglerad rösträtt efter 1795
- Likhet inför lagen
- Avancemangsmöjligheter för de lägre klasserna i samhället
- Frankrikes inre tullar avskaffades
- En ny kalender infördes (och ett nytt tideräkningssystem)
- Ett enhetligt mått och viktsystem infördes (meter och kilogram)
- Ett nytt myntsystem infördes (från 1796 "silver francs")
- En tydlig övergång från det franska feodala samhället till ett mer modernt kapitalistiskt samhälle

Om vi ser på olika grupper i samhället så kan vi se vilka som kom att påverkas positivt respektive negativt av förändringarna:

Präster: I samband med att kyrkan förstatlighades och religionen under en tid avskaffades så bröts kontakten med påven (Rom). Prästernas och religionens inflytande minskade markant. De förlorade större delen av sina jordtillgångar samt det monopol de haft på utbildning. Även inkomsterna från tiondet försvann. Nu skulle de också betala skatt...

Adel: Privilegierna och adelstitlarna avskaffades. Ensamhetsrätten till de högre ämbetena försvann. Skattelättnaderna samt de olika feodala inkomsterna försvann. En hel del av deras jordtillgångar konfiskerades och delades ut till bönder och f.d. lantarbetare. Dessutom riskerade de att ställas inför rätta (och förlora huvudet...). Några avrättades men flertalet flydde utomlands.

Borgare: En stor grupp... Generellt sett så var denna grupp de stora vinnarna. De fick nu politiskt inflytande. De rika borgarna som sysslade med handel kom speciellt att gynnas eftersom Frankrike avskaffade alla inre tullar och det tidigare skräväsendet samt att man införde enhetliga vikt och måttsystem. De nya skattesystemen kom också att gynna denna grupp. Denna förhållandevis lilla grupp kom att bli den tongivande gruppen i framtiden.

Bönder: Även individer ur denna grupp kom att gynnas. En hel del bönder och före detta lantarbetare fick nu rätten till egen mark - och ganska bra jord i förhållande till vad de fått tidigare. Flera skatter och avgifter försvann eller blev betydligt lägre. En hel del av den krångliga byråkratin avskaffades också. Den självägande franska bonden kom långt fram i tiden att behålla denna relativt starka ställning vilket delvis kom att så småningom innebära ett visst hinder för en större industrialisering.

Egendomslösa: Denna grupp var den allra största gruppen. De kom ej att få några konkreta resultat från revolutionen förutom en "*förbättrad människosyn*", likhet inför lagen samt en möjlighet till olika arbeten och att eventuellt kunna avancera socialt.

Kvinnor i Frankrike: År 1791 (mitt under franska revolutionen) protesterade Olympe de Gouges mot den nya författningen som just blivit antagen utan att ha givit kvinnor några politiska rättigheter.

"Mödrarna, döttrarna, systrarna begär att såsom representanter för nationen, få sammanträda som nationalförsamling... Eftersom de enda orsakerna till missförhållandena i det offentliga livet och till de korrupta regeringarna är okunskap om, samt ligkiltighet och förakt för kvinnors rättigheter, har de beslutat att genom en högtidlig förklaring hävda sina självklara, omistliga och heliga rättigheter..."

Punkt för punkt skrev Olympe de Gouges om förklaringen om de mänskliga rättigheterna från den 26 augusti 1789, som gav alla individer samma rättigheter när det gällde rättsskydd och skydd mot övergrepp, men begränsade de politiska rättigheterna till att gälla enbart mannen. Denna togs inte emot väl och kom indirekt att kosta Olympe de Gouges livet. Några år senare förbjöds kvinnor att bilda sammanslutningar och delta i den politiska offentligheten i Frankrike. Med Napoleons lag Code Civil från år 1804 återvände man till principen om skilda juridiska villkor för män och kvinnor och först 1944 fick franska kvinnor rösträtt.